

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to

E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.

Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

**EGZAMIN MATURALNY
Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
POZIOM ROZSZERZONY
TEST DIAGNOSTYCZNY**

TERMIN: **marzec 2021 r.**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 25 stron (zadania 1–32).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.

EWOP-R0-**100**-2103

Zadanie 1. (0–1)

O jednej z postaw społecznych

Postawa polegająca na postępowaniu zgodnym z obowiązującymi normami, wartościami, poglądami, zgadzanie się z czymś, przystosowanie się do czegoś, zmiana zachowania lub opinii danej osoby spowodowana rzeczywistym lub wyobrażonym naciskiem ze strony jakiejś osoby lub grupy ludzi.

Na podstawie: *Spółeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Warszawa 2007, s. 137.

Podaj nazwę postawy opisanej w tekście.

.....

Zadanie 2. (0–1)

Sposoby rozwiązywania konfliktów

Opis 1. Forma porozumiewania się, w której strony konfliktu składają wzajemne propozycje, a problem jest rozwiązywany, jeśli wypracują one kompromis.

Opis 2. Sposób rozwiązywania konfliktów polegający na tym, że trzecia strona narzuca rozwiązanie konfliktu skłóconym rywalom.

Na podstawie: E. Aronson, T.D. Wilson, R.M. Akert, *Psychologia społeczna. Serce i umysł*, Poznań 1997, s. 396–397.

Do każdego opisu przyporządkuj nazwę właściwego sposobu rozwiązywania konfliktów. Odpowiedzi wybierz spośród: arbitraż, mediacje, negocjacje.

Opis 1. – .....

Opis 2. – .....

Zadanie 3. (0–2)

Tabela. Struktura ludności Polski w latach 2006–2016 (w tys.)

Nazwa kategorii	Rok						
	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018
Ogółem	38 125,5	38 135,9	38 529,9	38 533,3	38 478,6	38 433,0	38 411,1
0–14 lat	6 022,4	5 829,4	5 855,8	5 796,6	5 764,2	5 773,4	5 865,2
15–64 lata	29 986,6	27 160,1	27 483,7	27 249,0	26 840,4	26 356,2	25 813,5
65 lat i więcej	5 116,5	5 146,3	5 190,4	5 487,7	5 874,0	6 303,4	6 732,4

Na podstawie: stat.gov.pl

3.1. Spośród kategorii wskazanych w pierwszej kolumnie tabeli wybierz tę, w której występuje stała tendencja zmian. Wpisz właściwą nazwę.

.....

3.2. Podaj skutki społeczne zmian w strukturze demograficznej społeczeństwa polskiego przedstawionych w tabeli.

• .....

.....

• .....

.....

Zadanie 4. (0–2)

O jednej z mniejszości etnicznych w Polsce

Mniejszość ta jest egzotyzowana i nierzadko przedstawiana jako lud związany z kulturą Bliskiego Wschodu. W ostatnim spisie powszechnym przynależność do niej zadeklarowało ponad 1 800 osób. Mniejszość ta uległa językowej polonizacji. Jej przedstawiciele praktyki religijne odbywają m.in. w meczetach w Bohonikach i Kruszynianach na Podlasiu.

Na podstawie: www.etnologia.pl; [...] www.gov.pl

4.1. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Mniejszość opisana w tekście to

- A. Żydzi.
- B. Tatarzy.
- C. Karaimi.
- D. Romowie.

4.2. Podaj nazwę religii, której dotyczą oba materiały źródłowe.

.....

Zadanie 5. (0–1)

O definiowaniu „klasy społecznej”

Socjolodzy o odmiennych perspektywach badawczych i orientacjach teoretycznych nadają terminowi „klasa społeczna” różne znaczenia. Jedna z klasycznych definicji głosi, że klasy są zasadniczymi segmentami struktury społeczeństwa, a podstawą podziału klasowego jest stosunek do własności środków produkcji, czyli materialnych obiektów stwarzających warunki niezbędne do realizowania procesu produkcyjnego przedsiębiorstwa.

Na podstawie: B. Szacka, *Wprowadzenie do socjologii*, Warszawa 2003, s. 288.

Określ, która z kategorii społecznych – rolnicy, studenci, robotnicy, migranci – jest klasą społeczną według definicji podanej w tekście. Odpowiedź uzasadnij.

Nazwa kategorii – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.1.	3.2.	4.1.	4.2.	5.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów							

Zadanie 6. (0–1)

Obrazy bezrobotnych

Charakterystyka grup żyjących w biedzie i bezrobociu jest na ogół taka – przez wieloletnie bezrobocie i ciągłe korzystanie z zasiłków dla bezrobotnych czy z opieki społecznej grupy te stworzyły swoistą „kulturę zależności” czy też kulturę „życia na zasiłku”, nazywaną również kulturą „wyuczonej bezradności”.

Tymczasem, przebywając wśród bezrobotnych górników, zbieraczy złomu i zubożałych mieszkańców wsi, można było zauważyć, że po początkowej bezradności wzmaga się ich aktywność. Przy czym jest to aktywność niezwiązana z głównym nurtem systemu. Zaczynają być zaradni, zarabiać na życie w biedaszybach, szukając i sprzedając złom. Dzięki temu na nowo definiują otaczający ich świat i rekonstruują w nim swą pozycję, odnajdują sens życia.

Na podstawie: T. Rakowski, *Łowcy, zbieracze, praktycy niemocy. Etnografia człowieka zdegradowanego*, Gdańsk 2009, s. 13–14, 4. okładki.

Porównaj obiegową opinię na temat bezrobotnych przedstawioną w pierwszym akapicie tekstu z informacjami zamieszczonymi w jego drugim akapicie.

Podobieństwo – .....

.....

Różnica – .....

.....

.....

Zadanie 7. (0–2)

Tabela. Przewidywania społeczeństwa polskiego dotyczące wysokości emerytur

	Średnia wysokość emerytury wypłacanej przez ZUS w stosunku do średniego wynagrodzenia będzie w przyszłości	Wskazania respondentów w roku*					
		1998	2000	2008	2010	2013	2017
		w procentach					
1.	mniejsza niż obecnie.	8	21	46	48	56	56
2.	podobna jak obecnie.	26	30	22	21	18	18
3.	większa niż obecnie.	37	20	15	11	10	11

* Pominięto wskazania: „Trudno powiedzieć”.

Na podstawie: *Przed obniżeniem wieku emerytalnego: jak zatrzymać Polaków na rynku pracy*, Komunikat z badań CBOS nr 67/2017.

7.1. Odwołując się do założeń powszechnego systemu emerytalnego, wyjaśnij, w jaki sposób wysokość zarobków osoby pracującej (niepobierającej nauki i mającej maksymalnie 50 lat) będzie wpływać na wysokość otrzymywanego przez nią świadczenia ZUS, którego dotyczy materiał źródłowy.

.....

.....

.....

.....

7.2. Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W latach 1998–2013 systematycznie wzrastał odsetek respondentów wybierających pierwszą odpowiedź.	P	F
2.	Między rokiem 1998 a rokiem 2000 najbardziej zmienił się – w porównaniu ze wskazującymi pozostałe odpowiedzi – odsetek respondentów wybierających drugą odpowiedź.	P	F
3.	W 2017 roku – w porównaniu z 1998 rokiem – zmalał o ponad 50% odsetek respondentów wybierających trzecią odpowiedź.	P	F

Zadanie 8. (0–1)

O zakładaniu firmy w Polsce

Najważniejszy i dla wielu osób najtrudniejszy krok w procesie zakładania działalności gospodarczej to prawidłowe wypełnienie wniosku na formularzu CEIDG-1. Wypełniony wniosek złożysz zarówno przez Internet, jak i w sposób tradycyjny.

Na podstawie: ksu.parp.gov.pl

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wymieniony w tekście sposób tradycyjny złożenia wniosku to

- A. złożenie go w sądzie rejonowym.
- B. złożenie go w urzędzie gminy / miasta.
- C. przesłanie go pocztą do urzędu skarbowego.
- D. zarejestrowanie go w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.

Zadanie 9. (0–1)

O protestach przeciw ACTA

ACTA to umowa mająca na celu wzmocnienie ochrony własności intelektualnej w stosunkach handlowych. Pracom Parlamentu nad porozumieniem towarzyszyła bezprecedensowa kampania rozmaitych grup interesu, w tym także tysiące obywateli UE, którzy – m.in. poprzez masowe demonstracje uliczne – domagali się odrzucenia umowy. Do Parlamentu wpłynęło kilka petycji przeciwko porozumieniu ACTA, w tym jedna podpisana przez ponad 2,8 miliona Europejczyków. Protesty zorganizowano w wielu europejskich miastach.

Na podstawie: swiat.newsweek.pl; www.europarl.europa.eu

Odnosząc się do tekstu, wyjaśnij kwestię skuteczności wpływu obywateli na decyzje władz poprzez partycypację niekonwencjonalną.

.....

.....

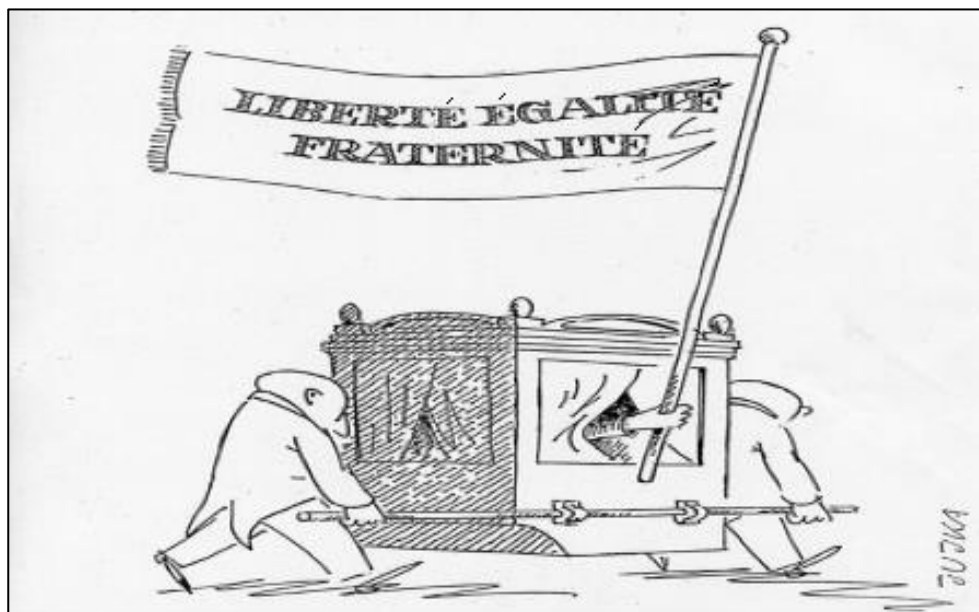
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.	7.1.	7.2.	8.	9.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 10. (0–1)

Rysunek satyryczny

Napis: WOLNOŚĆ, RÓWNOŚĆ, BRATERSTWO

www.zielonagora.naszemiasto.pl

Wyjaśnij sens rysunku satyrycznego.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–1)

Przepis prawny z ustawy obowiązującej w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 11. §1. Prawo wybieralności (bierne prawo wyborcze) ma: [...]

5) w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego – osoba mająca prawo wybierania tych organów [...].

Dz.U. 2011, nr 21, poz. 112, z późn. zm. (stan prawny na 20 lutego 2021 r.).

Opis sytuacji fikcyjnej

Jan Azbucki, obywatel RFN, był aktywnym działaczem stowarzyszenia Polaków, którego celem jest wspieranie osób polskiego pochodzenia w RFN. W 2017 r. przyjechał do Polski i zamieszkał na stałe w gminie Zbuczyn (powiat siedlecki, województwo mazowieckie).

Rozstrzygnij, czy Jan Azbucki może korzystać z prawa kandydowania do rady gminy Zbuczyn. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

Zadanie 12. (0–2)

Wyniki wyborów do Izby Reprezentantów w Australii w latach 2004–2010

Przynależność polityczna kandydatów	2004		2007		2010	
	% głosów	liczba mandatów	% głosów	liczba mandatów	% głosów	liczba mandatów
Australijska Partia Pracy	37,6	60	43,4	83	38,0	72
Koalicja (m.in. partie liberalna i narodowa)	46,7	87	42,1	65	43,3	72
Australijscy Zieloni	7,2	0	7,8	0	11,8	1
Rodzina Przede Wszystkim	2,0	0	2,0	0	–	–
Narodowa Partia Zachodniej Australii	–	–	–	–	0,3	1
kandydaci niezależni	2,4	3	2,2	2	2,5	4

Na podstawie: www.aec.gov.au

12.1. Wyjaśnij, dlaczego można zakwestionować stwierdzenie: *system partyjny Australii jest klasycznym systemem dwupartyjnym*.

.....

.....

.....

.....

12.2. Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A. albo B. i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

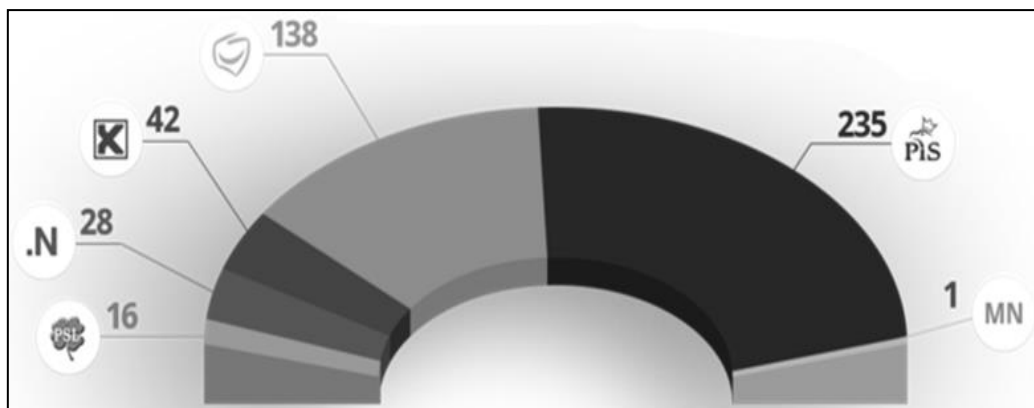
Wyniki wyborów przedstawione w tabeli są charakterystyczne dla ordynacji

A.	proporcjonalnej,	ponieważ	1.	podział mandatów wskazuje na istnienie jednomandatowych okręgów wyborczych.
			2.	wyższy odsetek uzyskanych głosów oznacza większą liczbę uzyskanych mandatów.
B.	większościowej,		3.	w podziale mandatów znajduje zastosowanie klauzula zaporowa.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.	11.	12.1.	12.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

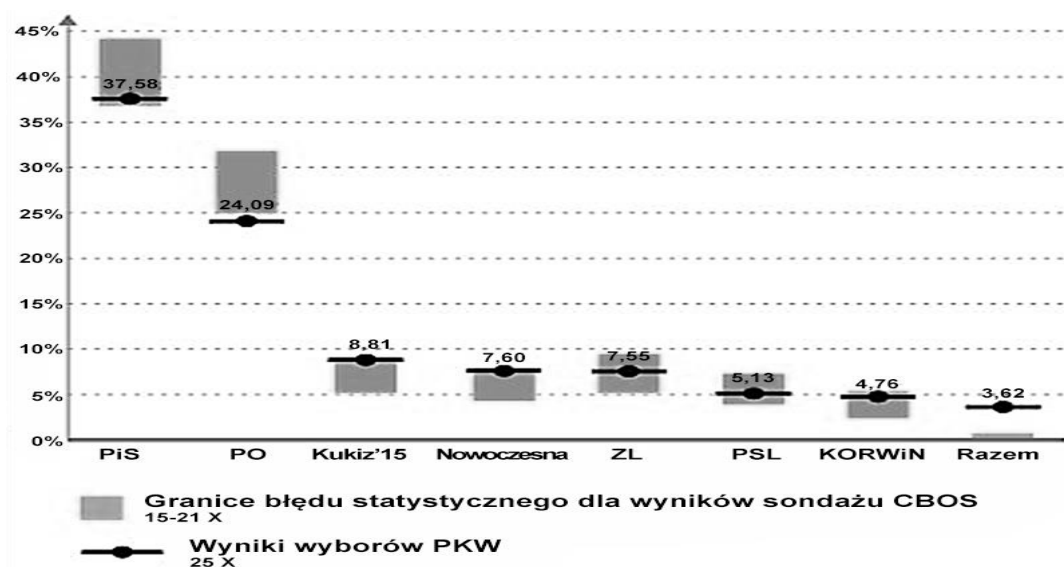
Zadanie 13. (0–2)

Wykres 1. Rozkład mandatów w wyniku wyborów do Sejmu RP

fakty.interia.pl

Wykres 2. Wyniki wyborów do Sejmu RP a rezultaty sondaży przedwyborczych

„CBOS News” [...], nr 38.

Rozstrzygnij, czy oba materiały źródłowe dotyczą tych samych wyborów do Sejmu RP. Odpowiedź uzasadnij, formułując dwa argumenty na podstawie obu wykresów.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie:

- .....
- .....

Zadanie 14. (0–2)

Obywatel a władza w Białorusi przełomu XX i XXI wieku

Kiedy Łukaszenko doszedł do władzy[,] stawiał czoło dwóm zadaniom [...]: pokonaniu istniejącej opozycji i kumulacji swoich zysków i sukcesów tak, aby opozycja już nigdy nie miała szansy się podnieść. [...] Pierwsze zadanie zostało osiągnięte przez przeprowadzenie w maju 1995 r. konstytucyjnego referendum w sprawie nadania językowi rosyjskiemu statusu języka urzędowego, zmiany narodowych symboli na te z czasów sowieckich [...] oraz zgody na integrację z Rosją. Referendum zakończyło się głośnym zwycięstwem Łukaszenki. [...] Drugie zadanie zostało spełnione przez przeprowadzenie w listopadzie 1996 r. konstytucyjnego referendum, które poprawiło Ustawę Zasadniczą w taki sposób, że cała formalna władza i kontrola nad poszczególnymi resortami rządowymi łącznie z jurysdykcją i legislaturą zostały przekazane w ręce prezydenta. [...] Rezultaty [...] stały się widoczne, kiedy Łukaszenko [...] zdecydował się przeprowadzić w październiku 2004 r. referendum razem z wyborami parlamentarnymi. [...] Według oficjalnego raportu Centralnej Komisji Wyborczej, 79% głosujących było za umożliwieniem Łukaszence ubiegania się o kolejną kadencję.

Geopolityczne miejsce Białorusi w Europie i na świecie, red. V. Bulhakau, Warszawa 2006, s. 66–67, 75.

Rozstrzygnij, czy mechanizmy demokracji bezpośredniej mogą sprzyjać utrwalaniu władzy autorytarnej. Odpowiedź uzasadnij, formułując dwa argumenty na podstawie tekstu.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie:

- .....
.....
.....
- .....
.....
.....

Zadanie 15. (0–1)

O kontrasygnacie

[...] konstytucja obejmuje wymogiem kontrasygnaty wszystkie akty [urzędowe] Prezydenta, co jest wymagane dla ich ważności, tudzież oznacza przejęcie przez kontrasygnujących ministrów odpowiedzialności politycznej przed parlamentem za ich wydanie. Kontrasygnaty udzielają ministrowie przedkładający propozycję wydania danego aktu [...].

P. Sarnecki, *Ustroje konstytucyjne państw współczesnych*, Warszawa 2013, s. 160.

Podaj różnicę między kontrasygnatą opisaną w tekście a kontrasygnatą uregulowaną w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14.	15.
	Maks. liczba punktów	2	2	1
	Uzyskana liczba punktów			

Zadanie 16. (0–2)

O formie państwa

Opis A. W tym państwie federalnym głowa państwa jest wybierana w wyborach powszechnych i bezpośrednich na sześcioletnią kadencję.

Opis B. W tym zregionalizowanym państwie unitarnym głowa państwa jest wybierana w wyborach pośrednich na siedmioletnią kadencję.

Opis C. W tym państwie, poddanym procesowi dewolucji ustroju, głowa państwa nie ma określonej kadencji, a formalnie stoi na czele egzekutywy i jest jednym z ogniw legislatywy.

Fragment mapy politycznej Europy, Azji i Afryki

Uzupełnij tabelę – do każdego opisu dopisz nazwę właściwego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Nazwa państwa	Numer na mapie
Opis A.		
Opis B.		
Opis C.		

Zadanie 17. (0–2)

Przepisy prawne z *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*

Art. 154.2. Prezes Rady Ministrów, w ciągu 14 dni od dnia powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej, przedstawia [1.] program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej [2.]. [...]

Art. 158.1. [1.] wyraża Radzie Ministrów [3.] większością ustawowej liczby posłów na wniosek zgłoszony przez co najmniej 46 posłów i wskazujący imiennie kandydata na Prezesa Rady Ministrów. [...]

Art. 226.2. [1.] rozpatruje przedłożone sprawozdanie [z wykonania ustawy budżetowej wraz z informacją o stanie zadłużenia państwa] i po zapoznaniu się z opinią Najwyższej Izby Kontroli podejmuje, w ciągu 90 dni od dnia przedłożenia [1.] sprawozdania, uchwałę o udzieleniu lub o odmowie udzielenia Radzie Ministrów [4.].

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn.zm. (stan prawny na 20 lutego 2021 r.).

Uzupełnij tekst – wpisz nazwę organu władzy (1.) oraz nazwy uchwał (2., 3., 4.), które w przytoczonych przepisach prawnych zostały zastąpione numerami.

Zaprezentowane przepisy prawne traktują o uprawnieniach (1.) ..... wobec Rady Ministrów RP. Art. 154 ust. 2. dotyczy udzielenia Radzie Ministrów RP (2.) ..... w formie uchwały, natomiast art. 158 ust. 1. – uchwały w przedmiocie (3.) ..... W art. 226 ust. 2. unormowano z kolei kwestię uchwały dotyczącej (4.) .....

Zadanie 18. (0–1)

O instytucji konstytucyjnej w Rzeczypospolitej Polskiej

Decyzję o jej zwołaniu podejmuje wyłącznie Prezydent RP, gdy uzna, że jakaś konkretna sprawa jest na tyle istotna, że stanowi „sprawę szczególnej wagi”. Stanowiska przedstawiane w toku jej obrad i dokonywane uzgodnienia nie mają charakteru prawnie wiążącego, lecz niosą w sobie istotny walor polityczny. Tym sposobem Prezydent RP może zwracać uwagę na ważne problemy i domagać się informacji co do zamiarów lub działań rządu w tych obszarach.

Na podstawie: www.prezydent.pl

Podaj nazwę instytucji opisanej w tekście.

.....

Zadanie 19. (0–1)

Nieobowiązujący przepis prawny dotyczący nadzoru nad samorządem terytorialnym

Artykuł 70. Państwo będzie sprawowało nadzór nad działalnością samorządu przez wydziały samorządu wyższego stopnia [...].

Dz.U. 1921, nr 44, poz. 267.

Podaj różnicę w sprawowaniu nadzoru nad samorządem terytorialnym między sytuacją, której dotyczy przytoczony przepis prawny, a rozwiązaniem obowiązującym współcześnie w Rzeczypospolitej Polskiej.

.....
 .....
 .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.	17.	18.	19.
	Maks. liczba punktów	2	2	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 20. (0–1)

Przepisy prawne z *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* (art. 235)

1. Projekt ustawy o zmianie Konstytucji może przedłożyć co najmniej 1/5 ustawowej liczby posłów, Senat lub Prezydent Rzeczypospolitej.
2. Zmiana Konstytucji następuje w drodze ustawy uchwalonej w jednakowym brzmieniu przez Sejm i następnie w terminie nie dłuższym niż 60 dni przez Senat.
6. Jeżeli ustawa o zmianie Konstytucji dotyczy przepisów rozdziału I, II lub XII, podmioty określone w ust. 1 mogą zażądać, w terminie 45 dni od dnia uchwalenia ustawy przez Senat, przeprowadzenia referendum zatwierdzającego. [...]

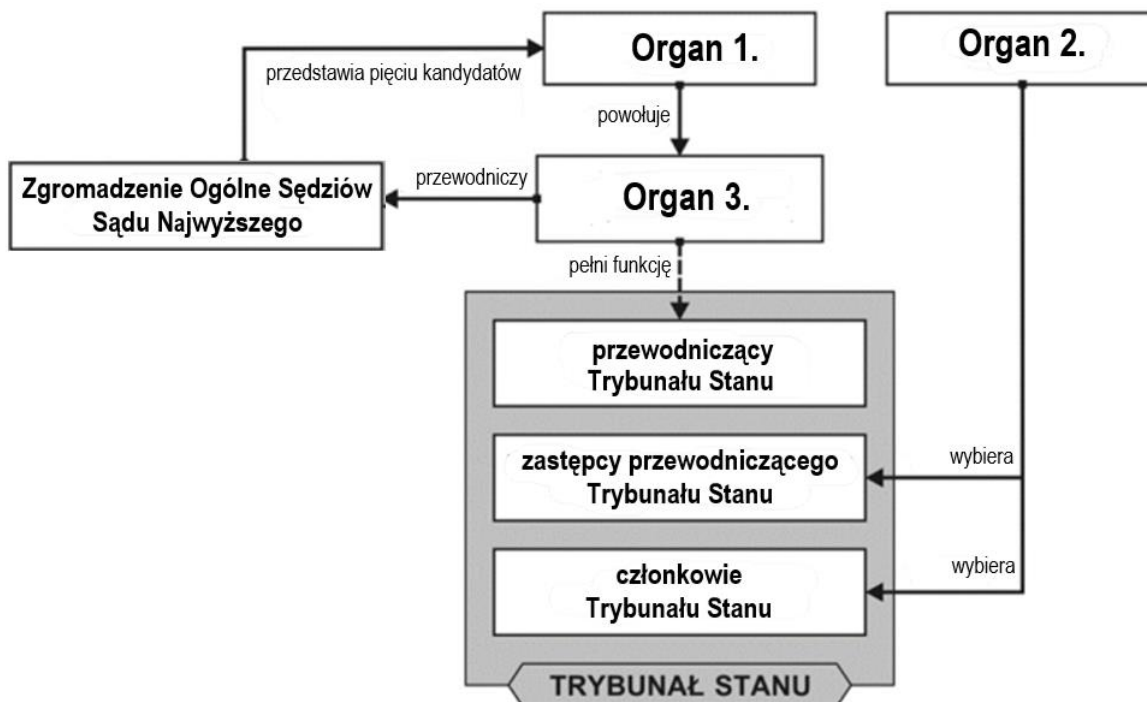
Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 20 lutego 2021 r.).

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Inicjatywę ustawodawczą w zakresie tzw. ustaw zwykłych – inaczej niż w przypadku ustawy, której dotyczą przytoczone przepisy prawne – ma Rada Ministrów RP.	P	F
2.	Jeśli ustawa wskazana w przytoczonych przepisach prawnych dotyczy praw i wolności człowieka, Prezydent RP może zażądać przeprowadzenia referendum zatwierdzającego.	P	F
3.	Senat RP w przypadku ustawy, której dotyczą przytoczone przepisy prawne, ma prawo zgłaszania poprawek.	P	F

Zadanie 21. (0–2)

Schemat. Powoływanie składu wybranych organów judykatury w Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie: Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm.; Dz.U. 2018, poz. 5, z późn. zm. (stan prawny na 20 lutego 2021 r.).

Uzupełnij schemat – wpisz nazwy organów zastąpione numerami 1., 2. i 3.

Organ 1. – .....

Organ 2. – .....

Organ 3. – .....

Zadanie 22. (0–1)

Przepisy prawne z *Kodeksu postępowania administracyjnego*

Art. 104. § 1. Organ administracji publicznej załatwia sprawę przez wydanie decyzji, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej.

§ 2. Decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji.

Dz.U. 1960, nr 30, poz. 168, z późn. zm. (stan prawny na 20 lutego 2021 r.).

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Decyzja starosty powiatowego wydana na podstawie przytoczonych przepisów prawnych

A. stanowi akt prawa miejscowego.

B. podlega procedurze konsultacji z radą tego powiatu.

C. zawiera pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie.

D. jest zatwierdzana przez sąd administracyjny odpowiedniego szczebla.

Zadanie 23. (0–2)

O sprawach sądowych w Rzeczypospolitej Polskiej

Opis 1. Sąd uniewinnił A.N. oskarżonego o publiczne znieważenie polskiego godła. Wyrok nie jest prawomocny.

Opis 2. L.Ż. domagał się obniżenia alimentów zasądzonych od niego na rzecz córki K.Ż. wyrokiem sądu.

Opis 3. Powódka G.T. w piśmie procesowym domagała się od Skarbu Państwa ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

Na podstawie: www.tvp.info; www.orzeczenia.gliwice.so.gov.pl

Do każdego opisu sprawy dopisz nazwę obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej kodeksu z zakresu prawa materialnego, w którym unormowano kwestię podkreśloną w tym opisie.

Opis 1. – .....

Opis 2. – .....

Opis 3. – .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	20.	21.	22.	23.
	Maks. liczba punktów	1	2	1	2
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 24. (0–2)

Fragment postanowienia

Sygn.akt I N 486/19

14 maja 2019 roku

Sąd Rejonowy w Widawie

[1. NAZWA WYDZIAŁU] ...

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2019 r. sprawy z ... **[2. NAZWA PISMA]** Marianny Długiej z udziałem Joanny Mirowskiej

postanawia:

stwierdzić, że spadek po Marianie Długim zmarłym 1 marca 2019 roku w Lasku, ostatnio stale zamieszkałym w Widawie, przy ul. Warszawskiej 999, na podstawie ustawy nabyli: żona zmarłego (Marianna Długa) oraz córka (Joanna Mirowska) – w równych częściach po 1/2.

Na podstawie: lebork.sr.gov.pl

Uzupełnij tekst – wpisz nazwy: wydziału sądu (1.), pisma (2.) i sądu (3.).

Przedstawione postanowienie wydał wydział **(1.)** ..... sądu rejonowego. Rozprawa odbyła się po skierowaniu do sądu **(2.)** ..... przez Mariannę Długą. Zarówno jej, jak i uczestnikowi postępowania Joannie Mirowskiej przysługuje prawo do wniesienia środka odwoławczego, który rozpozna **(3.)** .....

Zadanie 25. (0–2)

Z dokumentu międzynarodowego dotyczącego ochrony praw i wolności człowieka

Państwa Strony niniejszego [dokumentu], uznając, że zgodnie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka ideał wolnej istoty ludzkiej wyzwolonej od lęku i niedostatku może być osiągnięty tylko wówczas, kiedy zostaną stworzone warunki zapewniające każdemu korzystanie z praw [...], zgodziły się na następujące artykuły: [...]

Art. 6.1. Państwa Strony niniejszego [dokumentu] uznają prawo do pracy, które obejmuje prawo każdego człowieka do uzyskania możliwości utrzymywania się poprzez pracę swobodnie wybraną lub przyjętą, oraz podejmą odpowiednie kroki w celu zapewnienia tego prawa.

Art. 10.3. Państwa Strony niniejszego [dokumentu] uznają, że [...] należy podjąć specjalne kroki w celu zapewnienia ochrony i pomocy [...] dzieciom i młodzieży bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na pochodzenie lub inne przyczyny [...].

Art. 14. Każde z Państw Stron niniejszego [dokumentu], które w chwili stania się Stroną nie było w stanie zapewnić [...] obowiązkowego i bezpłatnego nauczania podstawowego, zobowiązuje się w okresie dwóch lat opracować i przyjąć szczegółowy plan działania w celu stopniowego wprowadzania w życie, w ciągu rozsądnej liczby lat ustalonej w planie, zasady obowiązkowej, bezpłatnej nauki dla wszystkich.

Dz.U. 1977, nr 38, poz. 169.

25.1. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dokument, w którym zamieszczono przytoczone przepisy prawne, to

- A. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
- B. Karta praw podstawowych Unii Europejskiej.
- C. Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych.
- D. Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, socjalnych i kulturalnych.

25.2. Uzasadnij, że prawa człowieka uregulowane w przytoczonych przepisach prawnych nie mają charakteru negatywnego.

.....

.....

.....

.....

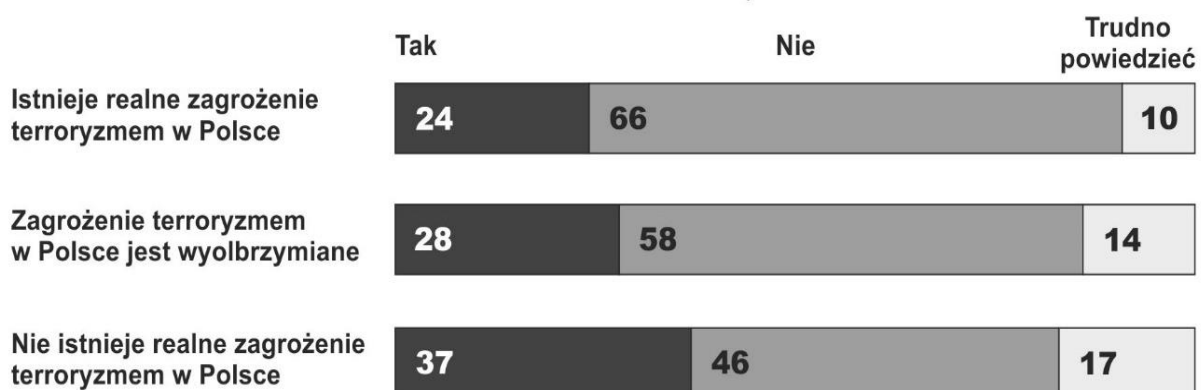
Zadanie 26. (0–1)

Wykres. Społeczeństwo polskie o zagrożeniu terroryzmem

Co jest najbliższe Pana(i) poglądom na temat zagrożenia terroryzmem w Polsce?

Czy, Pana(i) zdaniem, polskie władze, instytucje państwowe są dobrze przygotowane do zapobiegania atakom terrorystycznym w Polsce?

w procentach

Na podstawie: *Zagrożenie terroryzmem*, Komunikat z badań CBOS BS/78/2013.

Sformułuj wniosek dotyczący zależności między opinią respondentów na temat stopnia zagrożenia terroryzmem a ich oceną dotyczącą przygotowania władz polskich do zapobiegania atakom terrorystycznym.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24.	25.1.	25.2.	26.
	Maks. liczba punktów	2	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 27. (0–2)

O nowych zagrożeniach

1. Część rodziców stwierdziła: „gry komputerowe potrafią usidlić dzieci niczym cyfrowa heroína”.
2. Wydaje się, że dostali właśnie do ręki silny argument.
3. WHO wpisała „dysfunkcję gracza” do 11. edycji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób.
4. Na decyzję tę z pewnością wpływ miał rozwój gier sieciowych, które znacznie mocniej angażują coraz większe liczby graczy na całym świecie.
5. Jednak nie należy wrzucać całego przemysłu gier komputerowych do jednego worka i z potępieniem palić na stosie.
6. Gra komputerowa to nadzwyczaj atrakcyjne medium i – podobnie jak książka czy film – może służyć do przekazywania różnych treści.
7. Niektóre gry potrafią poruszać istotne tematy w niezwykle nowatorski sposób i dotyczyć naprawdę trudnych kwestii.

Na podstawie: www.focus.pl

27.1. Wybierz zdania, które są wyłącznie informacjami o faktach. Wpisz w wyznaczone miejsca numery, którymi oznaczono te zdania.

27.2. Podaj pełną polską nazwę organizacji międzynarodowej, której skrótowiec podkreślono w tekście.

.....

Zadanie 28. (0–2)

Artykuł 5 ust. 3 *Traktatu o Unii Europejskiej*

[...] w dziedzinach, które nie należą do jej wyłącznej kompetencji, Unia podejmuje działania tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele zamierzonego działania nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez Państwa Członkowskie, zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym oraz lokalnym, i jeśli ze względu na rozmiary lub skutki proponowanego działania możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii.

www.sip.lex.pl

28.1. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Traktat, którego fragment przytoczono, podpisano w

- A. Nicei.
- B. Rzymie.
- C. Paryżu.
- D. Maastricht.

28.2. Podaj nazwę zasady działania Unii Europejskiej, której dotyczy przytoczony przepis prawny.

.....

Zadanie 29. (0–2)

O formie współpracy międzynarodowej państw

[...] jest nieformalną regionalną formą współpracy państw [w Europie Środkowej]. Ideą utworzenia [...] była intensyfikacja współpracy w zakresie budowy demokratycznych struktur państwowych oraz wolnorynkowej gospodarki, a w dalszej perspektywie uczestnictwo w procesie integracji europejskiej. Poza kwestiami europejskimi współpraca [ta koncentruje się na] wymianie informacji, a także kooperacji w zakresie kultury, nauki, edukacji oraz wymiany młodzieży. Priorytetowymi obszarami współpracy są rozbudowa infrastruktury transportowej oraz umacnianie bezpieczeństwa energetycznego w regionie.

www.msz.gov.pl; www.sejm.gov.pl

Uzupełnij tekst – wpisz nazwy: formy współpracy (1.) i państwa (2. i 3.).

Przedstawiona forma współpracy międzynarodowej to **(1.)** .....

Państwo współzałożycielskie tej inicjatywy to **(2.)** .....

..... – państwo, które w 1993 roku podzieliło się na dwa odrębne państwa będące współcześnie członkami wskazanej formy współpracy. W materiale źródłowym wskazano także pozostałe jej obecne państwa członkowskie – Polskę i **(3.)** .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	27.1.	27.2.	28.1.	28.2.	29.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1	2
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 30. (0–2)

Fotografia. Wydarzenie w Independence (USA)

www.polityka.pl

Uzupełnij zdanie dotyczące wydarzenia przedstawionego na zdjęciu – wpisz: rok (1.), nazwę państwa (2.) i polską pełną nazwę organizacji (3.).

12 marca (1.) ..... roku polski Minister Spraw Zagranicznych Bronisław Geremek na ręce sekretarz stanu Madeleine Albright – reprezentującej (2.) .....
..... – przekazał akt przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do (3.) .....
.....

Zadanie 31. (0–2)

Fragment mapy politycznej Europy i Azji

O wybranych konfliktach

Opis A. Konflikt na obszarze tego państwa rozpoczął się jeszcze w okresie istnienia ZSRR. W konsekwencji wojny domowej i interwencji wojska ormiańskiego dawny obszar autonomiczny Górskiego Karabachu stał się organizmem separatystycznym, mającym znaczne związki z Armenią.

Opis B. Po proklamacji niepodległości w państwie tym miała miejsce wojna domowa o charakterze etniczno-religijnym. W układzie z Dayton z 1995 roku zdecydowano się na federalną strukturę państwa z Republiką Serbską ze stolicą w Banja Luce jako jednym z elementów składowych.

Do każdej informacji o konflikcie na obszarze danego państwa dopisz nazwę tego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Nazwa państwa	Numer na mapie
Opis A.		
Opis B.		

Zadanie 32. (0–12)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Organy stanowiące i wykonawcze samorządu województwa w Rzeczypospolitej Polskiej – scharakteryzuj tryb powołania i kompetencje oraz możliwości odwołania lub rozwiązania tych organów.

Temat 2.

Scharakteryzuj tryb powoływania i kompetencje Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

Temat 3.

Przedstaw kwestię legitymizacji instytucji unijnych, odnosząc się do opinii z tekstu oraz charakteryzując tryb powołania lub wyboru, kompetencje i odpowiedzialność instytucji wskazanych w tym tekście.

Porównanie WE/UE do państwa siłą rzeczy powodowało krytykę, wskazywano m.in. na dominację władzy wykonawczej, biurokrację międzynarodową, słabą odpowiedzialność instytucji Unii przed organami przedstawicielskimi, brak jawności i przejrzystości działań, a także niedostateczną rolę PE [Parlamentu]. Pojawiła się zatem teza o unijnym deficycie demokracji i niedostatecznej legitymizacji. Krytyka ta stała się motorem demokratycznych przemian w Unii, kolejne traktaty zmieniające pogłębiały integrację, rozszerzając kompetencje Unii, jednocześnie jednak pogłębiając demokratyczny charakter Unii i wzmacniając jej legitymizację. [...]

Traktat z Lizbony wzmocnił charakter demokratyczny Unii na wiele różnych sposobów [...] przepisy wskazują, że podstawą funkcjonowania Unii jest demokracja przedstawicielska. [...] Po raz pierwszy obrady Parlamentu Europejskiego i Rady, gdy pracują one nad aktami ustawodawczymi, są jawne [...] [a] Komisja Europejska prowadzi szerokie konsultacje z zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia spójności i przejrzystości działań Unii.

J. Barcz, M. Górka, A. Wyrozumska, *Instytucje i prawo Unii Europejskiej*, Warszawa 2015, s. 107–111.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	30.	31.
	Maks. liczba punktów	2	2
	Uzyskana liczba punktów		

[illegible]

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	32.
	Maks. liczba punktów	12
	Uzyskana liczba punktów	

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)